

دوشنبه 2 دی 1392-20 صفر 1434-23 دسامبر 2013

تشکیل «مجلس عالی» با شرکت مقامات مملکتی با هدف بررسی اولتیماتوم روسیه به ایران (1290 ش)

* 2 دی در گذر تاریخ

* تشکیل «مجلس عالی» با شرکت مقامات مملکتی با هدف بررسی اولتیماتوم روسیه به ایران (1290 ش)
 اشاره: پس از اولتیماتوم دولت روس مبنی بر اخراج مستشار اقتصادی بیگانه از ایران و نپذیرفتن مجلس، قوای روس به آذربایجان ایران یورش برده و دست به قتل عام و کشتار مردم زدند. در این میان و در حالی که روسیه تهدید به حمله به پایتخت نموده بود، در روز دوم دی ماه 1290 ش، یک مجلس عالی و فوق العاده مشتمل بر نمایندگان مجلس شورای ملی، وزرا، رجال، اعیان و اشراف و مقامات مملکتی در دربار تشکیل شد و جریانات اخیر را که بین دولت ایران و روسیه پیش آمده بود بررسی کردند. در این جلسه، وثوق الدوله وزیر خارجه، از رویه مجلس نسبت به ردّ اولتیماتوم روسیه سخت انتقاد کرد و خواهان نرمش در برابر تهدیدات روسیه گردید. پس از این سخنرانی تصمیم به انحلال مجلس گرفته شد ولی نمایندگان سعی کردند در برابر دیکتاتوری ناصرالملک، نایب السلطنه و لجام گسیختگی صمصام السلطنه نخست وزیر مقاومت کنند که کاری از پیش نبردند. در این میان با آن که دولت ایران، اولتیماتوم را پذیرفت و شوستر آمریکایی را از خزانه داری کل کشور معزول گرداند، باز، روس ها دست از شرارت و آدم کشی و قتل و غارت برنداشتند و پس از آن که تبریز را در اول دی ماه اشغال کردند، اقدام به اعدام ثقة الاسلام تبریزی از علمای بزرگ تبریز و دیگران نمودند و حکومت آذربایجان را به طور کلی در اختیار گرفتند. دولت هراسناک صمصام السلطنه، با پذیرش تهدیدات روسیه، هم راه را برای دخالت بیشتر روس ها باز گذاشت و هم اقتدار ملی را فدای مصالح گروهی نمود.

* تحصّن استادان دانشگاه ها در ساختمان وزارت علوم در تهران (1357 ش)
 اشاره: در دوم دی ماه 1357 ش، ده ها تن از استادان دانشگاه ها در اعتراض به دخالت نظامیان رژیم شاه در امور دانشگاه ها و تعطیل شدن کلاس های درس به دستور حکومت نظامی، ساختمان وزارت علوم را تصرف کرده و در آن تحصّن کردند. در این تحصن، استادان دانشگاه ها خواستار از سر گرفته شدن تدریس و بیرون رفتن نظامیان از دانشگاه ها شدند. این اعتراض، با شهادت استاد نجات اللهی در پنجم دی ماه، بُعد دیگری یافت و گستره انقلاب را وسعت بخشید.

* 20 صفر در گذر تاریخ

* اربعین حسینی «روز زیارتی مخصوص حضرت سیدالشهدا»
 اشاره: اربعین در لغت، به معنای چهل، چهار دهه (لغت نامه دهخدا، 164/5) و در اصطلاح، سپری شدن چهل روز از مرگ کسی و بر پای داشتن مراسمی برای بزرگداشت اوست. این واژه در اصطلاح شیعه، به طور خاص بر روز بیستم ماه صفر یعنی چهل روز پس از واقعه عاشورا و شهادت امام حسین (ع) و یارانش اطلاق می گردد (همان) و به اربعین حسینی نامبردار است.

* ورود اهل بیت سیدالشهداء به کربلای حسینی (61 ق)
 اشاره: بنا بر برخی روایت مقارن چهلمین روز شهادت امام حسین (ع) کاروان اهل بیت پیامبر (ص)، پس از افشای ماهیت ضد اسلامی یزید و حقانیت امام حسین (ع)، به سرزمین کربلا بازگشتند. بنابر همین روایت، خاندان امام حسین (ع) در آنجا با صحابی بزرگ پیامبر، جابر بن عبدالله انصاری و عده ای دیگر از یاران امام (ع) مواجه شدند که برای زیارت قبر امام حسین (ع) آمده بودند. آنان با سوگواری و سوز و گدازی حسرت بار، یاد آن امام شهید و مظلوم را گرامی داشتند و پس از مدتی راهی مدینه شدند.

* ورود «جابر بن عبدالله انصاری» به سرزمین کربلا و زیارت قبر مبارک امام حسین (ع) (61 ق)

* درگذشت شیخ «جعفر شوشتری» محقق و عالم بزرگ مسلمان (1303 ق)
 اشاره: شیخ جعفر بن حسین بن علی شوشتری از محققین و علمای بزرگ اسلام و فقیهان عالی مقام و مجتهدین امامیه بود.

اوقات او در امور دینی و ارشاد مردم و موعظه سپری گردید. وی از شاگردان محمدحسن نجفی، صاحب جواهر، شیخ مرتضی انصاری و شریف العلمای مازندرانی و دیگر بزرگان بود. وی اولین کسی است که درمسجد سپهسالار تهران اقامه‌ی جماعت نمود. وی در حوالی کرمانشاه بدرود حیات گفت و جنازه‌اش به نجف منتقل و مدفون شد. از شیخ جعفر شوشتری تالیفات ارزشمند و متعددی به جای مانده که هر یک از آن‌ها، نشان دهنده‌ی وسعت فکر و دقت نظر اوست. اصول الدین، الخصائص الحسینیه و مجالس البکا از آن جمله‌اند.

* تولد آیت الله العظمی «مرعشی نجفی» (1315 ق)

اشاره: سیدمحمود مرعشی و همسرش در نجف در خانه‌ای ساده اما در کمال صفا و محبت روزگار می‌گذرانیدند. آنان در بین‌الطلوعین روز پنجشنبه 20 صفر 1315 ه. ق (1276 ه. ش)، در موجی از شادی و شفق قرار گرفتند زیرا چشم‌شان به روی نوزادی خجسته روشن شد. درخت امیدشان در باغ آرزو به بار نشست؛ بهار زندگی آن زوج جوان رونقی شکوهمند یافت و آن آشیانه محقر زینتی دیگر به خود گرفت. با ولادت این کودک فرخنده صدای سپاس، حمد و شکر و دعا از خانه سیدمحمود به درگاه خداوند متعال بلند گردید و مادر پس از آن همه رنج و زحمت دوران بارداری و مدت‌ها چشم‌انتظاری با شوقی زایدالوصف خدای خویش را شکر می‌گفت چرا که کودک خود را با سلامت و سربلندی به دنیا آورده بود. این شادی‌ها و سرورها تمامی رنج‌ها و آلام او را به بوته فراموشی سپرد. انتخاب نام نیک برای کودک بیانگر شخصیت دینی و فکری و طرز نگرش و میزان علایق والدین است. هر چه نام آشنا تر و پرمحتوا تر باشد در شکل‌گیری ابعاد گوناگون شخصیت طفل تأثیرگذارتر است. بدین خاطر در فرهنگ اسلامی انتخاب نام جهت فرزندان اهمیت وافری دارد و برای مراسم نامگذاری، آداب و ویژه‌ای در نظر گرفته شده است. بر اساس سنت‌های خانوادگی در نجف رسم بر این بود که هر مولودی را نزد علما می‌بردند تا نامی برایش مشخص کنند. این طفل را پس از ولادت، تطهیر و تنظیف، به آستان مقدس علوی دخیل نمودند. در واقع نخستین روزهای زندگی وی با رایحه عطرآگین و باقداست ضریح امیر مؤمنان (ع) عبیرآگین گشت. سپس کودک را نزد محدث نوری بردند که وی پس از گفتن اذان در گوش راست و اقامه در گوش چپ، نام خودشان یعنی «محمدحسین» را برایش تعیین نمودند. اگرچه امروزه ایشان به چنین نامی معروف نمی‌باشند، بعد او را خدمت زاهد زمان و شیخ فقها و مجتهدین میرزا حسین بن میرزا خلیل بردند و آن فقیه عارف اسم «آقانجفی» را مرحمت نمود. سپس نوزاد را خدمت عارف معروف سیدمرتضی کشمیری بردند و آن جمال سالکان و زینت عارفان، گنیه «ابوالمعالی» را برای آن کودک تعیین نمود. همچنین وی را خدمت آیت‌الله سیداسماعیل صدر بردند که آن سید فقه‌ا، لقب «شهاب‌الدین» را برایش مشخص کرد. در خاتمه نوزاد را به محضر شیخ محمد طه نجف بردند و آن عالم عامل ادعیه و اذکار وارده را در باره طفل قرائت نمود.

* 23 دسامبر درگذر تاریخ

* ترجمه انجیل از زبان لاتین به آلمانی به ابتکار «مارتین لوتر» (1521م)

اشاره: لوتر در سال 1532 برای اولین بار ترجمه آلمانی تورات و انجیل را به انجام رساند تا همه معتقدان آلمانی زبان به کلام خدا دسترسی بدون واسطه داشته باشند. از نظر وی هیچ فرقی بین یک کشیش و فرد عادی وجود ندارد و هر کسی می‌تواند مستقیماً با خدا رابطه داشته باشد. لوتر همچنین برگزاری مراسم عبادی در کلیسا را به زبان آلمانی توصیه و اجرا نمود. تا پیش از این، تورات و انجیل فقط به زبان‌های عبری و لاتین موجود بودند. مراسم کلیسا نیز در همه جا به زبان لاتین برگزار می‌شد که قابل استنباط برای همه کس نبود و عمدتاً افراد روحانی با زبان لاتین آشنایی داشتند.

* مرگ خانم «جین اوستین» بانوی داستان‌نویس انگلیسی (1817م)

اشاره: خانم جین اوستین، بانوی داستان‌نویس و نویسنده معروف انگلیسی، در 23 فوریه 1775م در انگلستان به دنیا آمد. پدر جین، کشیش بود و با خانواده خود در شهرستان‌های مختلف اقامت می‌کرد. پس از مرگ پدر، جین زندگی را میان افراد خانواده پر اولاد خود و دوستان شهرستانی و در محیطی محدود و یک‌نواخت می‌گذراند. همین محیط کوچک بعدها زمینه بسیاری از داستان‌هایش قرار گرفت. جین در ابتدا برای سرگرم کردن فرزندان و افراد خانواده به خلق داستان‌ها و صحنه‌های نمایشی خنده‌آور می‌پرداخت که آثار نخستین دوره نویسندگی او را تشکیل می‌داد. جین که از 14 سالگی کار نویسندگی را آغاز کرده بود، طی سال‌های جوانی، داستان‌های بعدی خود را نگاشت و به شهرت رسید. وی در سال‌های اولیه قرن نوزدهم اولین داستان‌هایش را در مجموعه‌ای به نام عشق و دوستی فراهم آورد و پس از آن داستان غرور و تعصب را منتشر کرد که پیروزی بسیار به دست آورد. جین اوستین در تمام طول عمرش بیش از شش داستان نوشت ولی همین شش رمان، مقام والایی در تاریخ ادبیات انگلیس دارند. از یک نقطه نظر، این کتاب‌ها پیش‌قدم داستان‌های عشقی هستند و آن هم به واسطه خاتمه‌های خوب و خوش، دسیسه‌های جالب و نیز احترامی عمیق که برای فضیلت خانوادگی قائل شده، می‌باشند. با اینکه جین اوستین تمام عمرش را در ایام جنگ سرد بین فرانسه و انگلستان گذراند ولی هیچ‌گونه بازتابی از این حادثه در نوشته‌هایش نمودار نیست. پیروزی اوستین در زمان حیات او قابل توجه نبود؛ تنها در اواخر زندگی‌اش بود که نقدهایی آمیخته با ستایش از آثار وی به عمل آمد و هنر نویسندگی و سبک انشای دل‌پذیرش بر مردم انگلستان آشکار گشت. آثار جین اوستین و زندگی او، دو خط موازی را تشکیل می‌دهد که هر دو به طبقه متوسط و محیط محدود شهرستان تعلق دارد. اشخاص داستان‌های اوستین از

میان مردم عادی برگزیده می‌شوند نه از افراد برجسته و چین با همین مردم آشنا و معمولی، دنیایی رنگارنگ و غنی می‌سازد و از کوچک‌ترین اعمال و رفتار، عمیق‌ترین معانی را بیرون می‌کشد. شکست و ناکامی در عشق، فریب و اغوا، دروغ و نادرستی، ابتذال و امیدهای واهی، همه‌جا در برابر اعتدال و حد و اندازه معقول قرار می‌گیرد. تجزیه و تحلیل درست، وصف زنده و گویا، بینش دقیق، ظرافت فکر، ذوق طنز و هنر نویسندگی موجب می‌شود که اوستین در شمار معروف‌ترین داستان نویسان انگلیس قرار گیرد. جین اوستین در ماه‌های پایانی عمر به دستور پزشک برای مداوای طبی به وینچستر انگلیس سفر کرد و سرانجام در 23 دسامبر 1817م در 42 سالگی درگذشت.

* اختراع گرامافون توسط «توماس ادیسون» مخترع امریکایی (1878م)

اشاره: توماس آلوا ادیسون در طول عمر خود، ابتکارات و ابداعات فراوانی را به انجام رساند. یکی از این اختراعات، گرامافون یا دستگاه سخنگو نام داشت که آن را پس از آزمایش‌های بسیار در 23 دسامبر 1878م اختراع کرد و نوع مقدماتی ضبط صوت به حساب می‌آمد. این گرامافون دارای صفحه دایره‌ای با پوشش نازکی از ورقه فلز قلع بود که ادیسون آن را با دست می‌چرخاند، زیرا موتورهای برقی در آن زمان هنوز رواج نیافته بودند. طرز کار گرامافون به این نحو بود که هنگامی که گوینده در لوله ضبط کننده حرفی می‌زد، ارتعاشات مکانیکی تولید می‌شد و سوزنی این ارتعاشات را به ورقه قلعی منتقل می‌کرد. اثرات سوزن بر صفحه قلعی مزبور، نمایش‌گر زیری و بمی صدا بود. برای تکرار صدای ضبط شده، سوزن دیگری در خطوط به جای سوزن اولی به کار برده می‌شد تا صدا را که در لوله ضبط کننده ثبت شده بود دوباره عیناً تولید نماید. در این حال اگر چه صدا تغییر می‌یافت ولی تشخیص داده می‌شد. گرامافون اولیه ادیسون که با دست کوک می‌شد هم‌اکنون در موزه نیویورک امریکا قرار دارد. امروزه دستگاه‌های گرامافون و ضبط‌صوت، صدای انسان را به همان صورت که هست ضبط نموده و ارائه می‌دهند. اما بدون تردید از ارزش گام نخستین ادیسون در این زمینه کاسته نمی‌شود.

* سقوط جده توسط «ابن سعود» و پایان حکومت خاندان هاشمی (1925م)

اشاره: بعد از فرونشستن قیام وهابی‌ان در نیمه نخست قرن نوزدهم، این گروه در طول قرن نوزده همراه به تحریک دیگران علیه دولت عثمانی مشغول بودند. در اوائل قرن بیستم، عبدالعزیز ابن عبدالرحمان ابن سعود به عنوان رئیس یکی از قبایل حجاز تصمیم به تسخیر بخش‌هایی از مناطق تحت حاکمیت عثمانی گرفت که به نظر وی، سرزمین‌های غصب شده بودند. بر این اساس وی در سال 1906م بعد از تصرف ریاض، خود را رئیس آن منطقه خواند و در نتیجه، حاکمان عثمانی، منطقه احساء در شرق عربستان را به وی واگذار کردند. وی سپس دامنه تصرفات خود را گسترش داد. در سال 1924م شریف حسین، امیر مکه، که از خاندان هاشمی بود، خود را خلیفه نامید و عبدالعزیز نیز به بهانه غصب عنوان، به نبرد با وی برخاست و توانست در این راه، مقامات محلی و روحانیون وهابی را با خود همراه سازد. در نتیجه در 23 دسامبر 1925م، خاندان هاشمی تسلیم شدند و در 8 ژانویه 1926م عبدالعزیز خود را پادشاه حجاز نامید. این امر مقدمه‌ای شد تا در 18 سپتامبر 1932 کشور پادشاهی عربستان سعودی شکل گیرد. (ر.ک: 23 سپتامبر)

* اختراع لاستیک مصنوعی (1932م)

اشاره: درچنین روزی در سال 1932 میلادی، لاستیک مصنوعی ساخته شد. پس از کاهش تولیدات کائوچو دانشمندان به فکر ماده جایگزین برای آن افتادند. پس از گذشت 13 سال از جنگ جهانی اول، ماده میل شیمیدان انگلیسی موفق به کشف لاستیک شد.

* اعدام ژنرال «هیدکی تویو» نخست وزیر ژاپن در زمان جنگ جهانی دوم (1948م)

اشاره: کشور ژاپن از سال‌های قبل از جنگ جهانی دوم با حمله به سرزمین‌های اطراف، برخی از آن مناطق را به اشغال خود درآورد؛ با این وجود در دو سال اول جنگ جهانی دوم از ورود رسمی به صحنه جنگ پرهیز می‌کرد و حتی در 13 آوریل 1941م با شوروی پیمان عدم تجاوز امضا نمود. با این حال بسیاری از سران حکومتی و نیز نظامیان این کشور خواهان ورود به صحنه اصلی جنگ و استفاده از فرصت به دست آمده برای گسترش حاکمیت خود در منطقه جنوب شرقی آسیا بودند. در اکتبر 1941م، با استعفای نخست‌وزیر وقت ژاپن، ژنرال هیدکی تویو نظامی برجسته این کشور جانشین وی شد و در حالی که برای ورود رسمی به جنگ تردیدهایی وجود داشت، وی از رهبران مدافع جنگ به شمار می‌رفت، ضمن آن که در این مقطع، ژاپن به طور کلی تحت حاکمیت نظامیان قرار گرفته بود. دو ماه بعد در هفتم دسامبر 1941م، به دستور تویو و با حمله بمب افکن‌ها و جنگنده‌های ژاپن به پایگاه دریایی امریکا در بندر پرل هاربور، ژاپن رسماً در جبهه متحدین وارد شد و سپس مناطق وسیعی در منطقه آسیای جنوب شرقی از جمله تایلند، مالزی، سنگاپور، هنگ‌کنگ، فیلیپین و اندونزی را به اشغال خود درآورد. هم‌چنین در این زمان بود که کامیکازها که با عملیات انتحاری خود، کشتی‌های امریکایی و اهداف دیگر را نابود می‌کردند، به پیشنهاد تویو پدید آمدند. در نیمه‌های جنگ دوم جهانی، ژنرال تویو استعفا کرد ولی ژاپن هم‌چنان به جنگ خود ادامه داد. با بمباران هسته‌ای هیروشیما و ناکازاکی و تسلیم ژاپن، محاکمه رهبران نظامی اصلی ژاپن آغاز شد و پس از محاکمه‌ای طولانی، سرانجام ژنرال تویو و شش تن دیگر از فرماندهان نظامی ژاپن در روز 23 دسامبر 1948م در توکیو به دار آویخته شدند. پس از اعدام،

اجساد این هفت تن را سوزاندند و خاکستر آن را به آب‌های اقیانوس ریختند.

* اعدام «لاورنتی پُریا» سیاست‌مدار سفاک و رئیس دستگاه امنیتی شوروی (1953م)

اشاره: لاورنتی پاؤلویچ پریا، سیاست‌مدار معروف شوروی، در 24 دسامبر سال 1899م در جمهوری گرجستان به دنیا آمد. وی پیش از انقلاب کبیر روسیه در سازمان پلیس مخفی تزاری کار می‌کرد و در سال 1917م به عضویت حزب کمونیست درآمد. وی در سال‌های اولیه پس از انقلاب اکتبر روسیه، از مروّجان اصلی و فعال طرز تفکر لنین به شمار می‌رفت. پریا در زمان مرگ لنین تنها 24 سال داشت لیکن شهرت فراوانی یافته بود. پریا در دوران حکومت استالین به سرعت مراحل عضویت در حزب کمونیست تا دستیابی به بالاترین مقام حزبی جمهوری گرجستان را طی کرد. او در دهه 1930م که به دوره کشتار استالین معروف شده است، ریاست سازمان پلیس مخفی شوروی موسوم به ان. کا. و. د (کمیسری خلق برای امور داخلی) را بر عهده گرفت و طی بیست سال تصدی این مقام تصفیه‌های خونین استالین را انجام داد. پریا در سال 1944م در حزب کمونیست ارتقاء مقام یافت و به وزارت کشور رسید. پریا چند ماه پس از مرگ استالین، در زمان حکومت خروشچف دستگیر و در 23 دسامبر 1953م در 54 سالگی در داخل کاخ کرملین اعدام شد. او مانعی در راه قدرت‌طلبی رهبران جدید شوروی سابق محسوب می‌شد. همراه با پریا، 24 نفر دیگر از منصوبین وی در سازمان پلیس مخفی شوروی سابق نیز تیرباران شدند. به طوری که خروشچف، رهبر پیشین شوروی در خاطرات سیاسی خود می‌نویسد، ظاهراً پریا سودای جانشینی استالین را در سر می‌پروراند و برای رسیدن به این هدف، قصد کشتن اعضای کادر رهبری را داشت.

* روز ملی «ژاپن»

اشاره:

کشور جزیره‌ای ژاپن، در غرب اقیانوس آرام و شرق قاره آسیا واقع است و با 377/819 کیلومتر مربع مساحت در همسایگی آبی چین و کره قرار گرفته است. جمعیت ژاپن نزدیک به 127 میلیون نفر است که بیشتر آن‌ها نژاد ژاپنی داشته و به زبان ژاپنی صحبت می‌کنند. پایتخت ژاپن توکیو می‌باشد و از شهرهای مهم این کشور می‌توان از یوکوهاما، هیروشیما اوزاکا و ناگویا نام برد. با توجه به رشد منفی جمعیت در ژاپن پیش‌بینی می‌شود که جمعیت این کشور تا سال 2025م در حدود 121 میلیون نفر خواهد بود. نظام سیاسی مجمع الجزایر ژاپن مشروطه سلطنتی است و امپراتور با این که به عنوان یک مقام ارشد از احترام زیادی برخوردار است اما در امور سیاسی مداخله نمی‌کند. بیش از 90 از مردم ژاپن بودایی و پیرو آیین شینتو (مذهب ملی ژاپن) هستند. واحد پول ژاپن «ین» می‌باشد و 23 دسامبر سال‌روز تولد امپراتور، روز ملی ژاپن نام گرفته است. ژاپن از نظر اقتصادی یکی از پیشرفته‌ترین و ثروتمندترین کشورهای جهان به شمار می‌آید. این کشور تا قرن نوزدهم کشوری عقب‌مانده و منزوی بود و از آن زمان راه ارتباط مردم این سرزمین با جهان خارج گشوده شد. از آن هنگام به بعد ژاپن به تدریج مراحل پیشرفت را طی نموده و به یک کشور توسعه یافته و قدرت‌مند تبدیل شد.

* روز پیروزی در مصر (1956م)

اشاره: همه ساله چنین روزی به عنوان روز پیروزی در مصرگرمی داشته می‌شود. این پیروزی به خاطر خروج نیروهای اشغالگر بعد از واقعه کانال سوئز است. روز گذشته (22 دسامبر) در سال 1956 میلادی آخرین گروه از نیروهای انگلستان و فرانسه از مصر خارج شدند. در هشتم آبان 1335 ه. ش و در پی ملی کردن کانال سوئز از سوی پرزیدنت جمال عبدالناصر تجاوز سه جانبه (صهیونیستها، بریتانیا و فرانسه) به مصر آغاز شد در این تجاوز صهیونیستها تحت فرماندهی بن‌گوریون جنایت پیشه بخشهایی از سینا و نوار غزه را قریب به شش ماه به اشغال خود در آوردند تا این که سرانجام بنا به تصمیم سران آمریکا و شوروی یعنی آیزنهاور و خروچف از این منطقه خارج شدند.